

Lider ve Önder Olarak Efendimiz

Efendimizin dünyaya gelişinin ve şerefleendirişinin yıldönümü olan , miladi ve hicri olarak geçtiğimiz günlere tekabül eden, Mevlid Kandili ve Kutlu Doğum Haftası münasebetiyle ATİB'in gelenekselleştirdiği "Alem O'na Muhtaç" başlıklı Panelimize hoşgeldiniz.

İnsan sosyal bir varlık olması neticesi, etkileşim ve iletişim içinde yaşamaktadır. Ferdi topluma, toplumu ferde tercih etmek yerine, ferdin mutluluğunu toplumun ferahında, toplum huzunu da ferdin ahlakında ölçü olarak tutar İslam dini.

Toplumların düzen, disiplin ve barış içinde yaşamaları da bazı kurallara bağlıdır.

Biz, Avrupalı Türkler olarak, içinde yaşadığımız topraklarda dini ve milli değerlerimizi kaybetmeden, şahsiyet sahibi insanlar olarak yaşamamız ve başarılı olmamız da, tek tek hakkımızı aramak yerine, bizleri temsil eden kurum ve kuruluşların varlığını oluşturmak ve güçlü, düzenli ve disiplinli bir şekilde varlığımızı kabul ettirmemizle mümkündür.

"Rahmet Cemaat üzerine iner" buyruluyor ayeti kerimede. Demek ki toplu olmak, cemaat olmak durumundayız. Bu da tabii olarak bazı sorumlulukları beraberinde getirmektedir. Bizler teşkilatlarda yönetici konumunda olan insanlar olarak, dernek başkanları, aile reisleri olarak, topluma önderlik yapan, lokomotiflik görevini üstlenmiş insanlar olarak, Lider ve Önder olarak Efendimizi en iyi şekilde incelemek durumundayız ve mesuliyeti taşımaktayız. Zira **"her çoban güttüğü sürüden sorumludur"** Hadis-i Şerifi sadece belli konulara indirilemeyecek kadar geniş mana içermektedir.

İçinde yaşadığımız modern ve medeni olduğu iddia edilen dünyada, bugün açlık, sefalet, savaş, kan dökme, fuhuş, mutsuzluk, doyumsuzluk, huzursuzluk...vs. vs. diz boyu ise, herhalde başımızdaki dünya yöneticilerinin de ve hatta biz yönetilenlerin de bunda fazlasıyla vebali olsa gerek diye düşünüyorum.

Efendimizi sadece ne zaman doğdu, ne zaman peygamberlik geldi , hangi savaşlara katıldı ve ne zaman vefat etti şeklinde tanımamız yeterli olmadığı her geçen gün daha da anlaşılmaktadır. Onun hayatının nasılı, ne şekli ve ölçüsü, manası kendi hayatımıza bizzat uygulanmadığı sürece, Müslümanlar olarak

zaferde olmamız mümkün değildir, insanlık olarak da hüsrandan kurtulmamız mümkün değildir.

O'nun şahsiyetini çok iyi ve her yönüyle bilmek, anlamak ve yaşamak durumundayız.

Kısa ve öz hatırlatmalarla Efendimizin Lider ve Önderlik vasıflarında beraberce bir gezinti yapalım...

Şehir Mekke, o ise bir yetim... Daha vahiy yani Peygamberlik gelmeden önce kendisini sevdirmiş, kötülüklerden uzak durmuş, kimseyi düşman kazanmamış, yalansız-dolansız bir hayat sürmüş ve en önemlisi herkes tarafından el Emin vasfını yani emin insan, güvenilir kişi ünvanını almıştır.

Birgün Kabe yeniden inşa edilmiştir, Hz. İbrahim'in attığı temeller üzerine yeniden inşa yapılmıştır ve sıra Hacer-ül Esved taşının yerine yerleştirilmesine gelmiştir. Arap Yarımadasında soylu kabile olmak özel bir statü olması ve söz hakkının bu insanlarda olması kaçınılmazdı ve bir ayrıcalıktı. Her soylu kabile kutsal taş olan Hacer-ül Esvet'i kendilerinin yerine koyması hakkına ve şerefine sahip olduklarını savunuyorlardı. Bir türlü anlaşamıyorlardı. Sonunda mesele neredeyse kan dökmeye doğru gidiyordu ki, Kureyş'in en yaşlısı Ebu Huzeyfe araya girdi ve şöyle bir teklifte bulundu. "Aranızdaki anlaşmazlığa ve mücadeleye son verin. Harem kapısından ilk girecek kişiyi kendinize hakem yapın ve verdiği hükme razı olun." dedi. Kabile reisleri razı oldu ve merakla Harem'in kapısında ilk girecek kişi beklenmekteydi ki, kapıdan ilk giren kişi Hz. Muhammed oldu. Kabe'nin çevresinde merakla bekleyen herkes büyük bir sevinçle "İşte güvenilir kişi Muhammed-ül Emin geldi" diyerek sevinçlerini açığa vurdular.

Konu Hz. Muhammed'e anlatıldı, Peygamberimiz dikkatle dinledi ve onlardan bir örtü getirmelerini istedi. Kutsal taş olan Hacer-ül Esved'i örtünün ortasına koydu ve kabile temsilcilerine örtünün kenarlarından tutup kaldırmalarını ve böylece taşımalarını söyledi. Söylenen yapıldı ve Hacer-ül Esved konulacağı köşeye getirilince Peygamberimiz bizzat onu alıp, kendisi yerine koydu.

Bu çözüm herkesin takdirini kazanmış olmakla beraber büyük bir ihtilaf konusu da çözümlenmiş oluyordu.

Aradan yıllar geçmiş ve O çevresinde hep güzel ve emin insan olarak tanınmaya devam etmişti. O elinden, belinden, dilinen emin olunan insandı. Bu

vasıflara sahip olan birinin Peygamber oluşu herhalde tesadüf olmasa gerektir. O, Peygamberliği hak etmişti. Ve nihayetinde Peygamberlik gelmiş ve O, Allah'ın dinini yaymak için önce yakınından gizli davete başlamıştı.

O'nun İslam dinine ilk davet ettiği insanlara baktığımızda Hz. Hatice'yi, Hz. Ebubekir'i, Hz. Ali'yi ve Zeyd bin Harise'yi görüyoruz.

Bir lider ortaya çıkıp, sunduğu mesajları en başarılı bir şekilde yapabilmesi için sağlam bir kadroya ihtiyacı vardır.

Neden Hz. Hatice? Çünkü Hz. Hatice eşi, yani en yakını, O'na gönülden bağlı. Sonra bir bayan ve bayanlara tebliğ konusunda destek olabilecek en ideal insan. Ayrıca madden imkanları olan ve bu imkanları inandığı şey uğruna düşünmeden harcayabilecek bir şahsiyet.

Neden Hz. Ebubekir? Çünkü Hz. Ebubekir en yakın arkadaşı, dostu. Hz. Ebubekir Kureyş kabilesinin en zayıflarından olmasına rağmen bu kabileye mensubtu. Kültürlüydü. Zengindi. İyi ve kötü yönleriyle Kureyş kabilesini en iyi bilenlerindendi. Mevki ve söz sahibi olup, toplumda konuşmayı çok iyi bilen kişiydi. Kavmi tarafından sevilen ve danışılan biriydi.

Neden Hz. Ali? Çünkü Hz. Ali amcasının oğlu yani akrabası ve en önemlisi de bir çocuktur. Çocuklara ulaşmak ve erken yaşlarda onlara tebliğ etmek, onlar yaşında cesur birinin örnek alınması daha kolaydı.

Neden Zeyd bin Harise? Çünkü Zeyd bir köle idi. Kölelik o dönemde adeta bir eşya gibi görülen ve hak sahibi olunmayan ve alıp-satılan ve düşünme özgürlüğü dahi olmayan bir yapı. Bir kölenin Müslüman oluşu, yani seçim yapabilmiş olması ve yani otomatik olarak özgürlüğüne kavuşması adeta bir inkilaptı.

Burada gördüğümüz şudur; Resulullah, kadrosunu ilk olarak kendisine yakın insanlardan, yani güvendiği insanlardan seçmiş olması ve diğer taraftan da o günün sosyal şartları içinde her kesimden bir davetlinin davete icabet ederek Müslüman oluşu. Böylece İslam'ı tebliğ etmede her kesime, her sınıfa ulaşabilecek ve güvendiği bu insanlarla İslam'ı daha rahat anlatabilecekti.

Bugün baktığımızda, İslam'ı anlatmada ve "**İçinizden hayra çağıran bir topluluk bulunsun**" ayetini kendimize ölçü aldığımız davamızda, kadromuzu bu kadar sağlam ve toplumun her kesimine yaymada çeşitli meziyetlere ve özelliklere sahip insanlardan oluşturmak noktasında Efendimizi örnek almalıyız.

Davet daha sonra gizli ama genel davetti. Ve her geçen gün Müslümanların sayısı çoğalıyor ve İslam'a ilk girenler kadın-erkek, genç-yaşlı, hür-köle ve çocuk olmak üzere içerisinde Mekke toplumunu oluşturan her kabileden insanlar vardı.

Bu davette ve İslam'ı tebliğ de kadının rolü çok büyüktü. Zira kadın, nesli yetiştiren mürebbiye idi, toplumun yarısını teşkil ediyordu ve her şeyden önce o dönemde kadın insan mı tartışmalarına cevap olarak; kadının, bir kul oluşu ve yaradanına karşı vazifelerinin oluşu söz konusuydu.

Bugün bu böyle değil mi? Kadınlar yine toplumun yarısı oluşturmakta hatta dünya nüfusunun yarısını oluşturmakta ve yine nesillerimizin ilk öğretmenleri ve en önemlisi kul olarak vazifeleri ve sorumlulukları var. Yani İslam davasını tebliğ etmek, yaymak ve onu hayatımızda yaşamak için, değerlerimizi muhafaza edebilmek için, kadınlarımızın şuurlandırılması ve bir fiil davada yerini aktif olarak alması gerekmektedir.

“Ey Muhammed, sana emredilene açıkça ortaya koy ve müşriklerden yüz çevir”, “Önce en yakın hısımlarını uyar” ve deki “Şüphesiz ben apaçık bir uyarıcıyım” ayetlerin inişiyle İslam'a davet açık olarak yapılmaya başlanmıştır, ancak bu sırada örgütlenme yani kitlenin oluşturulması gizli olarak devam etmektedir.

Nihai hedef Kelimetullah davasını dünyaya hakim kılmaktı.

Uzun vadeli gayelerde belirlenmişti ve bir İslam devleti kurularak Müslümanların resmen tanınmış olmasını sağlamaktı ki; bu da muhakkak Mekke'nin fethedilmesi gerekliliği idi.

Ara gayeler olarak da, Müslümanların rahat nefes alabilmelerini sağlamak üzere, eziyet görmemeleri için belli hicretlerin gerçekleşmesi şeklindeydi.

Mekke müşriklerinden her kabile Müslüman olan fertlerine ve kölelerine, onları Allah'ın dininden döndürmek için her türlü işkenceyi yapıyorlardı. Özellikle Müslüman kölelerin acilen azad edilmesini sağlamak gerekiyor ki, Hz. Ebubekir Müslümanlar tarafında tek zengin kişiydi ve bu yük onun omuzlarındaydı. Maddiyat karşılığı köleler satın alınıyor ve azad ediliyordu. Zira, işkenceler, şiddeti artarak devam ediyordu. Bir Yöneticinin, liderin, önderin vazifesi yönetilenleri inanç ve şeriata zarar getirmeyecek şekilde onları korumak olmalıydı.

Efendimiz, şirkin elinin uzanamayacağı yer olarak Habeşistan'ı seçti ve Müslümanlara: **"Eğer Habeşistan yoluna çıkarsanız, orada yanında kimsenin zulme uğramadığı bir hükümdar bulacaksınız. O topraklar doğruluk topraklarıdır. Bulduğunuz durumdan, Allah sizin için bir çıkış yolu verene kadar orada kalınız"** diyerek, zayıf olanları eziyetten korumak için, o günün zengin, doğruluk ve adalet toprakları olan Habeşistan'a, bugünün ise açlıkla savaş eden Etopya'yasına hicret ettirdi. Kendisi gitmedi, rahatı düşünmedi, eziyeti ve hakareti göze aldı. Kendisinden önce diğerlerini düşünen Efendimiz, liderlik ve önderlik vasıflarını en güzeliyle yaşıyordu.

İki kere Habeşistan'a yapılan hicrette öncelikle dava adamlarının güvenliğini sağlamak ve başlangıçta yeni bir üs ve İslam'a davet için güvenilir bir yer bulmaktı.

Hz. Ömer ve Hz. Hamza'nın Müslüman oluşlarıyla beraber kadro güçlenmişti ve İslam'a davet açıkca artık ilan ediliyordu.

Bundan rahatsızlık duyan müşrikler, bir çözüm bulmaları gerektiğini düşünüyorlardı. Zira onları rahatsız eden Hz. Muhammed'in şahsı değildi, ondan memnundular, onları rahatsız eden onların putlarına karşı Allah'ın adını yaymasıydı. Kureyş liderleri biraraya gelerek Hz. Muhammed'i çağırarak bir görüşme yapmak istediler. Efendimiz, onlara doğruyu anlatmak ve İslam'ı tebliğ edebilmek için gittiği görüşmede, ona: **"Eğer bunları mal sahibi olmak için yapıyorsan, sana aramızda en çok mal sahibi olana kadar mal verelim, şeref sahibi olmak istiyorsan, seni efendimiz yapalım, melik olmak istiyorsan seni melikimiz yaparız"** şeklinde teklifte bulundular. Efendimiz ise dosdoğru sözleriyle, böyle bir beklentisinin olmadığını ve kendisinin Allah tarafından bir uyarıcı olarak gönderildiğini söyledi.

Onun liderliği, önderliği Allah yolunda tebliğ etmektir. Mal, mül ve mevki önemsizdir.

Peygamberimiz, Mekke müşriklerinin sindirme politikalarına rağmen ilahi tebliğ görevine aralıksız devam ediyordu. Ancak Kureyş müşriklerinin sistemli baskılarından dolayı Mekke'de Müslümanların can güvenliğinin kalmaması, Peygamberimizin çıktığı Taif seferinden olumlu bir sonuç alınamayışı ve oradaki Sakif kabilesinin Mekkeli müşriklerin doğal müttefiki haline gelmeleri ve Hz. Peygamberin 1. ve 2. Akabe Biatlarıyla kendisine güçlü bir müttefik bulması ve

Medine’de şartların hicrete elverişli duruma gelmiş olması nedeniyle, Medine’ye hicreti gerçekleştirmiştir.

Müslümanlar Medine’ye hicret edip can güvenliklerini kazandılar. Bu arada Efendimiz hala Mekke’de. O öyle bir lider ki kendisinden önce müminleri düşünüp ve onları korumak için elinden geleni yapmaktadır ve çözümler bulmaktadır. Ta ki **“Muhammed’i öldürmekten başka çaremiz yok diyen”** müşriklerin kararını Allah vahiy yoluyla Efendimize bildirmesi ve onun da artık Medine’ye hicretini gerektirmekteydi. O ve yakın dostu, ilk dört Müslümandan olan Hz. Ebubekir ile Medine’ye hicret etti.

Resulullah, Medine’de oluşmaya başlayan İslam toplumunu sağlam esaslara bağlama işine henüz buraya hicret etmeden önce, Mekke devrinde gerçekleştirdiği Akabe Biatlarında teşebbüs etmiş, bir takım başkanlar tayin etmişti.

Bu da bir lider ve önderin uzun vadeli yapılması gereken çalışmalarından bir örnektir. Resulullah Medine’de sadece Müslümanların yaşamadığını, gayri müslimlerin de yaşadığını göz önünde bulundurarak, Medine’ye dışarıdan gelebilecek saldırılara karşı dayanışma ve birlik için, gayri müslimlerle uyum içinde yaşamının ve anlaşmanın yollarını buldu. Gerek kendisinin, gerekse kendisine tabii olanların karşılıklı hak ve vazifelerini tesbit edilip gösterilmesini sağlamak ve şehir-devlet yapısını ortaya çıkarmak için, Medine’de yaşayan tüm kabileleri anlaştırdı. Artık Medine ilk İslam Şehir Devleti olarak, Medine Vesikası olarak bildiğimiz Anayasası yazılı bir biçimde tesbit edildi. Böylece de Hz. Muhammed sınırları belirlenen Medine Şehir Devleti’nin başkanı kabul edildi.

Peygamber Efendimiz devlet yönetiminin temel esası olarak istişareyi kabul etmiş, Cenab-ı Hak’tan emir almadığı her hususta mutlaka ashabıyla istişare ederek, durumu onların müzakeresine açmıştır. Adalet ve hakkaniyet ölçülerine uyma O’nun kaçınılmaz prensiplerindendi. Adalet önünde soy, mevki, makam, mal, mülk gibi farklılıklar gözetmez, hakkın yerini bulmasına gayret gösterirdi.

Devlet reisliğinin ilk resmi adımı olan bu Vesika, bugün azınlık halinde gayri müslim topraklarda yaşayan Müslüman topluluklar için ne kadar da önemli bir örnek. İş birlik ve beraberlik içinde, el ele verildiğinde, ilm-i siyasetin ve araştırmaların öncülüğünde ama ille de bir cemaat, bir topluluk, bir teşkilat halinde çözülmesi mümkün olabilecek bir konu. Medine’de kurulan İslam Devleti’nden sonra da çalışmaların devam etmesi gerekmektedir. Düşman takip edilmeli ve hazırlıklar ona göre şekillenmeliydi. Peygamberimiz, Mekkeli

müşriklerin Medine'ye yönelik saldırılarından haberdar olmak ve Kureyş'in Suriye ticaret yolunu kontrol altında tutmak amacıyla, etrafa ufak askeri birlikler göndermekteydi.

Hicretin 2. yılında Müslümanların nefislerini müdafa için cihada izin veren ilk ayetlerde, **"Kendilerine zulmedenlere karşı müminlere savaşma izni verildi. Şüphesiz Allah müminlere yardım etmeye kadirdir. Onlar başka sebeble değil, sırf Rabbimiz Allah'tır dedikleri için haksız yerde yurtlarından çıkarılmış kimselerdir."** buyruluyordu.

Bir lider olarak Efendimiz, savaş öncesi düşman hakkında mutlaka bilgi ediniyor, küffar arasında mutlaka istihbarat elemanları bulunduruyor ve kan dökülmemesine önem veriyordu. Nitekim, Peygamberimizin de bulunduğu ilk 4 gazada da bu böyle olmuştu.

Resulullah, savaşlarda ordunun komutanı olarak yerini alıyor ve askerleriyle beraber aynı cephede savaşıyordu. Ben liderim diye geride kalmıyordu. Hicretin 3. yılı sıralarıydı. Uhud Gazası da Bedir Gazası gibi Kureyş müşrikleriyle yapılan bir savaştı. Kureyş, Bedir'in yenilgisini almak için hazırlanıyordu. 700 kişilik bir ordu olan İslam Ordusu Uhud'da yerini aldı. Uhud dağı ve Aynen tepesi arasına 50 okçu yerleştirildi. Başta zafer İslam ordusunundu. Kureyş ordusu bozguna uğramıştı. Ancak, kaçan düşmanı takip eden Müslüman askerlerden bazıları, onların arkada bıraktığı mal ve eşyaları toplamaya koyuldular. Aynen tepesinin okçularının çoğu da "nasıl olsa harp kazanıldı" diye yerlerinden kalkıp diğerlerine katıldılar mal toplamada. Okçuların yerlerini terk ettiğini gören düşman arkadan saldırdı. Başta Hz. Aişe olmak üzere bazı Müslüman kadınların da yer aldığı Uhud savaşında, Efendimiz amcası Hz. Hamza'yı kaybetti. Ve onun nasıl öldürülüşünü hepiniz biliyorsunuz. Efendimiz tüm üzüntüsüne rağmen, askerlerinin sözünü dinlememiş olmasına ve mal yani ganimet peşine düşmüş olmalarına rağmen, geride kalanlara değil başlarına kalkmak, hatırlatmamıştır dahi. İçi yanmıştır belki ama bunu içinde müminlere karşı büyütmemiştir. Lider ve önder olarak bunu kullanmamıştır. O, adaleti ön planda tutmuş ve yapılan hatanın İslam adına olan kısmını göz önünde bulundurmıştır. Halbuki bugün bu örnekleri duyunca acaba bizler nasıl bir idareci olurduk o şartlarda diye bir düşünsek, netice ne çıkardı... İman

karakterde oturmuş olursa, gönülde yerini tam alırsa karşımıza çıkan tablo nefsimizi alevlendirmez.

Efendimiz, savaşta ortaya çıkan ve helal olan ganimeti paylaştırmada adaletle hükmetmiştir ve kendisine düşen ganimet payını evine almamıştır, İslam Devleti için kullanmıştır.

Örnekler çok ama verdiğimiz bu bir kaç örnekte dahi almamız gereken şunlar olmalıdır:

Hız. Muhammed hayal değil, gerçeğin ve olayın ta kendisiydi. Yani O'nun yaşamını örnek almak için onun döneminde yaşakta gerekmiyor, O'nu bugün seviyorsak, en azından sevdiğimizi iddia ediyorsak, özlüyoruz demektir. Özlüyorsak, hayatımızı O'nun gibi yaşayarak hem özlemimizi hafifletip, hem de fert ve toplum olarak huzur ve mutluluğa erişebiliriz. Adaletten bahsederken O'nun adalet anlayışını kendi yaşantımıza aksettirebiliyorsak, liderlik ve önderlikten, bu gerek devlet reisliği, gerekse dernek başkanlığı veya inandığımız davada yöneticiler olarak, O'nun gibi kadromuzu kurmada dikkatli, seçici olabiliyorsak, disiplinli, planlı ama her şeyden önce istikrarlı ve kararlı olabiliyorsak, Avrupa'da İslam problem olmaz, dünyada açlık ve sefalet olmaz. Başarılı olmamak için hiç bir sebep yoktur çünkü.

Sözlerimi Al-i İmran Suresi 139. ayetle bağlıyor ve beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum.

“Gevşemeyin, üzülmeyin, eğer gerçekten inanıyorsanız mutlaka siz üstün geleceksiniz.”

Hülya Akbul-Çakır

Mülheim, 23.04.2006